

88132) חשבון אינפיניטסימלי 1 | מבחן תשע"ו מועד א'

הצעת פתרון | לירן מנצורי יונתן סמידוברסקי

שאלה 1

הוכח את משפט ויירשטראס השני: כל פונקציה רציפה בקטע סגור מקבלת מקסימום ומינימום שם.

תהי f רציפה ב $[a, b]$, ראשית נראה שחסומה בקטע:
נניח בשלילה שהקב' $\{f(x) | x \in [a, b]\}$ אינה חסומה מלעיל
אז לכל n קיים $a \leq x_n \leq b$ כך ש $f(x_n) > n$
אבל $\{x_n\}$ חסומה לכן לפי בולצאנו ויירשטראס, יש לה ת"ס מתכנסת $x_{n_k} \rightarrow x_0$ וכן $a \leq x_0 \leq b$
מרציפות f נקבל $f(x_{n_k}) \rightarrow f(x_0)$, וזו סתירה כי $f(x_n) \rightarrow \infty$ והיא תת סדרה שלו.
כעת נראה שזהו המקסימום
מהוכחת חסומה מלעיל נקבל כי קיים $s := \sup\{f(x) | x \in [a, b]\}$
ניקח סדרה $a \leq x_n \leq b, s \geq f(x_n) \rightarrow s$ לכל n
יש לה ת"ס מתכנסת $x_{n_k} \rightarrow c$ ואז $f(x_{n_k}) \rightarrow f(c)$ מרציפות,
ולפי יחידות הגבול $f(c) = s$ והיא נק' מקסימום גלובלית, באופן דומה מוכיחים מינימום.

שאלה 2

לכל אחד מהטורים הבאים, קבע האם הוא מתכנס בהחלט, מתכנס בתנאי, או מתבדר.

א. $\sum_{n=1}^{\infty} (-1)^n \cdot \frac{-3n^2+62n+1}{4n^5-26n^2+7}$

ב. $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{\sqrt[n]{n!}}{n}$

ג. $\sum_{n=1}^{\infty} (-1)^n \cdot \frac{1}{10n+9 \sin n}$

סעיף א

$$\sum_{n=1}^{\infty} (-1)^n \frac{-3n^2 + 62n + 1}{4n^5 - 26n^2 + 6}$$

נראה התכנסות בהחלט

$$\frac{|-3n^2 + 62n + 1|}{|4n^5 - 26n^2 + 6|} \leq \frac{|-3n^2| + |62n + 1|}{|4n^5 - 26n^2 + 6|} \leq \frac{4n^2}{|4n^5 - 26n^2 + 6|}$$

כאשר המעבר האחרון קורה החל משלב מסויים ($n \geq 8$) בצורה דומה מתקיים שהחל משלב מסויים $4n^5 - 26n^2 + 6 > 0$ ואז

$$\frac{4n^2}{4n^5 - 26n^2 + 6} \leq \frac{4n^2}{4n^5} = \frac{1}{n^3}$$

סך הכל עושים מבחן ההשוואה של זנב הטור ושל הטור $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n^3}$ אשר מתכנס, מתכנס בהחלט וסיימנו.

סעיף ב

אפשר לראות שהטור חיובי, ולכן מתכנס בהחלט או מתבדר

$$\sum_{n=1}^{\infty} \frac{\sqrt[n]{n!}}{n} \geq \sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n} = \infty$$

כאשר המעבר השני נובע מכך ש: $n \geq 1 \Rightarrow n! \geq 1 \Rightarrow \sqrt[n]{n!} \geq 1$ ולכן מתבדר מהשוואה עם הטור ההרמוני

סעיף ג

$$\sum_{n=1}^{\infty} (-1)^n \frac{1}{10n + 9\sin(n)}$$

נשים לב שהמכנה $10n + 9\sin(n) \geq 10n - 9 > 0$ בתחום שלנו ($n \geq 1$)
ונראה לא מתכנס בהחלט

$$\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{10n + 9\sin(n)} \geq \sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{10n + 9} \geq \sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{19n} = \infty$$

קעת על מנת להוכיח התכנסות בתנאי, ניעזר בליבניץ ונוכיח ש $a_n := \frac{1}{10n + 9\sin(n)}$ יורדת ומתכנסת לאפס.
התכנסות לאפס:

$$0 \leftarrow \frac{1}{19n} \leq \frac{1}{10n + 9} \leq \frac{1}{10n + 9\sin(n)} \leq \frac{1}{10n - 9} \leq \frac{1}{10n} \rightarrow 0$$

a_n יורדת,
שקול ללהוכיח שהמכנה עולה, כלומר

$$10(n + 1) + 9\sin(n + 1) \geq 10n + 9\sin(n)$$

$$10 \geq 9(\sin(n) - \sin(n + 1)) = 9 \cdot 2\sin\left(\frac{n - (n + 1)}{2}\right) \cdot \cos\left(\frac{n + (n + 1)}{2}\right)$$

$$9 \cdot 2\sin\left(\frac{-1}{2}\right) \cdot \cos\left(n + \frac{1}{2}\right) = -8.63 \cdot \cos\left(n + \frac{1}{2}\right)$$

אבל $-1 \leq \cos\left(n + \frac{1}{2}\right) \leq 1$ וסיימנו, מתכנס בתנאי.

שאלה 3

תהי $\{a_n\}_{n=1}^{\infty}$ סדרה שמתכנסת לגבול a הוכח שאם

$$b_n = \frac{a_1 + a_2 + \dots + a_n}{n}$$

לכל מספר טבעי n , אזי מתקיים

$$\lim_{n \rightarrow \infty} b_n = a.$$

נראה לפי הגדרת הגבול, יהי $\epsilon > 0$ נמצא N שממנו ואילך

$$|b_n - a| \leq \epsilon$$

אבל מהנתון, בעבור אותו ϵ קיים N' כך שלכל $n \geq N'$ מתקיים $|a_n - a| \leq \epsilon$
ניקח $N := N'$ ונסתכל על זנב הסדרה, כלומר $n \geq N$

$$|b_n - a| = \left| \frac{a_1 + \dots + a_n}{n} - a \right| = \left| \frac{a_1 + \dots + an - an}{n} \right|$$

$$= \left| \frac{(a_1 - a) + \dots + (a_m - a)}{n} \right| = \left| \frac{(a_1 - a) + \dots + (a_N - a) + (a_{N+1} - a) + \dots + (a_m - a)}{n} \right|$$

ומאי שיוויון המשולש

$$\leq \frac{1}{n} (|(a_1 - a) + \dots + (a_{N-1} - a)| + |(a_N - a) + (a_{N+1} - a) + \dots + (a_m - a)|)$$

$$\leq \frac{1}{n} |\epsilon + \dots + \epsilon| \leq \frac{1}{n} \cdot n\epsilon = \epsilon$$

ולכן סיימנו.

שאלה 4

- א. תהי $A \subseteq \mathbb{R}$. הגדר את המינוח "הפונקציה $f(x)$ רציפה במידה שווה בתחום A ".
- ב. תהי $f(x)$ פונקציה רציפה במידה שווה בכל $\mathbb{R}$. הוכח שהפונקציה $f(x + 5776) - f(x)$ הינה חסומה.

סעיף א

f תיקרא פונקציה רציפה במידה שווה בתחום A אם $A \subseteq \text{dom}(f)$ וגם

$$\forall \epsilon > 0 \exists \delta > 0 \forall x_1, x_2 \in A, |x_1 - x_2| \leq \delta : |f(x_1) - f(x_2)| \leq \epsilon$$

(כתבתי את אחד הניסוחים השקולים שלה שיהיה לנו נוח יותר לעבוד איתו)

סעיף ב

מהנתון בפרט ניקח $\epsilon := 1$, קיימת $\delta > 0$ כך שלכל $|x - y| < \delta$ מתקיים $|f(x) - f(y)| \leq 1$
יהי $k \in \mathbb{N}$ כך ש $\frac{1}{k} < \delta$, יהי $x \in \mathbb{R}$ כעת

$$|f(x + 5776) - f(x)|$$

$$= |f(x + 5776) - f(x + 5776 - \frac{1}{k}) + f(x + 5776 - \frac{1}{k}) - f(x + 5776 - \frac{2}{k}) + f(x + 5776 - \frac{2}{k}) - \dots - f(x + \frac{1}{k}) + f(x + \frac{1}{k}) - f(x)|$$

ומאי שיויון המשולש

$$\leq |f(x + 5776) - f(x + 5776 - \frac{1}{k})| + |f(x + 5776 - \frac{1}{k}) - f(x + 5776 - \frac{2}{k})| + \dots + |f(x + \frac{2}{k}) - f(x + \frac{1}{k})| + |f(x + \frac{1}{k}) - f(x)|$$

כעת מרציפות במידה שווה של f

$$\leq 5776k\epsilon = 5776k$$

מצאנו חסמים מלרע ומלעיל וסיימנו (הרי חוסם את הערך המוחלט)

שאלה 5

תהי פונקציה רציפה בקטע $[a, b]$ וגזירה בכל נקודה פנימית של הקטע הזה. נניח כי $f'(c) \neq 1$ לכל $c \in (a, b)$. נקודה c נקראית נקודת שבת של הפונקציה $f(x)$ אם $f(c) = c$. הוכח כי לפונקציה $f(x)$ יש לכל היותר נקודת שבת אחת בקטע $[a, b]$.

הוכחה נניח בשלילה קיימות 2 נק' שבת: c_1, c_2 שונות (לפחות שתיים) בעבורן: $f(c_1) = c_1, f(c_2) = c_2$. כעת נניח בלי הגבלת הכלליות ש $c_2 > c_1$, ונתבונן בתחום (c_1, c_2) לפי משפט הערך הממוצע של לגרנז' מתקיים שקיימת $c' \in (c_1, c_2)$ בקטע c' כך ש

$$f'(c') = \frac{f(c_2) - f(c_1)}{c_2 - c_1}$$

אבל

$$\frac{f(c_2) - f(c_1)}{c_2 - c_1} = \frac{c_2 - c_1}{c_2 - c_1} = 1$$

בסתירה לכך ש $c' \in (a, b)$ ומקיימת $f'(c) = 1$